

Er Ref. Tony Rosten

Dnr: 2014-100162

Yttrande över Energimarknadsinspektionens uppdrag att utreda och lämna förslag till ändringar i förordningen (2010:304) om fastställande av intäktsram enligt ellagen (1997:857)

SKGS har beretts möjligheten att svara på ett antal frågor ställda av Energimarknadsinspektionen relaterade till deras ovan rubricerade uppdrag. Nedan finner ni våra svar och synpunkter.

Vilka problem ser ni med dagens situation vad beträffar elnätsregleringen?

Elnätsbolagen verkar i ett naturligt monopol. Eftersom inte konkurrens kan förekomma är den reglering som ligger till grund för företagens möjlighet att ta betalt central för alla elkonsumenter. Dagens reglering leder till omotiverat höga priser. Dessutom saknas incitament för nätägarna att optimera nätens utformning så att överinvesteringar och ineffektiv drift undviks. Både kunder och elnätens långsiktiga utveckling förlorar på det.

Orsaken till de omotiverat höga kostnaderna för elnät är en kombination av två faktorer; en systematisk övervärdering av tillgångsvärdena i kombination med en oproportionerligt hög avkastning (ränta) i förhållande till risken. Missförhållandena vad gäller den första av dessa båda faktorer kan avhjälpas genom att värdera gamla nät som gamla, och nya som nya. På så sätt får elnätsföretagen adekvat ersättning för nyinvesteringar, samtidigt som kunderna inte betalar oskäligt mycket ("en gång till") för gamla, avskrivna nät. Den naturliga utgångspunkten i ett konsumentperspektiv är att nätbolagen har rätt att få sina kapitalkostnader för de faktiska investeringar de gjort i näten täckta av de avgifter de tar in från kunderna i näten. När kapitalförslitningen till fullo räknats av från den ursprungliga investeringen kan endast kostnader för drift och underhåll accepteras. Ekonomisk livslängd bör därför ligga så nära den tekniska livslängden på de olika delarna i nätet som möjligt. Om en linjär modell används vid avskrivning av tillgångarna uppnås detta.

Den andra faktorn som påverkar elnätskostnaden för kunden är den avkastningsränta som används. Denna är idag högre än många tillverkningsindustriers internränta, trots att risken måste bedömas som kraftigt lägre. Det utredningsuppdrag som Ei fått denna gång omfattar tyvärr inte nivån på denna ränta. Detta blir ytterligare ett incitament för att säkerställa att ingen övervärdering sker när det gäller tillgångsvärdena.

SKGS är ett samarbete mellan de fyra branschföreningarna Skogsindustrierna, IKEM, SveMin och Jernkontoret. SKGS arbetar med den svenska basindustrins energifrågor. Basindustrin sysselsätter 400 000 personer och har ett exportvärde på 323 miljarder kronor för 2012.

Vilka brister i regleringen har uppstått till följd av utformningen i lag, förordning, föreskrifter och Ei:s tillämpning?

SKGS anser att den formuleringen i ellagen att *Energimarkandsinspektionen (EI) vid bedömning av en nättariffs skälighet särskilt ska ta hänsyn till konsumentintresset* som ströks 2002 snarast måste återinföras. Det är en självklarhet att myndigheten ska ha ett tydligt uppdrag att värna kundperspektivet, på denna *monopolmarknad* för en tjänst (tillhandahållande av elnät som krävs för användning av el) som *alla måste köpa hela tiden*.

Vilka delar i det omfattande utredningsarbete och de förslag som lämnades i utredningen "Förhandsprövning av nättariffer m.m." (SOU 2007:99) bör särskilt övervägas nu?

Frågan om elnätsföretagens intäktsramar är redan omfattande och grundligt utredd, bland annat i utredningen "Förhandsprövning av nättariffer m.m." (SOU 2007:99). Utredningen kommer till slutsatsen att *det är nödvändigt att förordningar och föreskrifter är både tydliga och omfattande. Tillsynsmyndigheten behöver antingen föreskriftsrätt om detaljer i regelverket eller en synnerligen tydlig förordning att förhålla sig till. I annat fall följer utdragna rättsprocesser. Det skadar kunderna eftersom det då tar lång tid att få ett fungerande regelverk på plats. Det skadar även nätbolagen – eller rättare elnäten – eftersom förutsättningarna för investeringar förblir oklara under lång tid*.

Den i dagarna lämnade proposition som föreslår ökat normgivningsbemyndigande till Ei är därför mycket välkommen.

Den enskilt viktigaste poängen från utredningen (SOU 2007:99) är att tillgångsvärdena i näten måste justeras för ålder. I betänkandet står (sidan 174):

En alltför hög värdering av elnätet, t.ex. till det fulla nuvärdet av ett väl avskrivet nät, skulle ge upphov till höga vinster som måste anses oskäliga.

Trots denna insikt värderas idag väl avskrivna nät till det fulla nu(-anskaffnings-)värdet, i och med att en annuitetsmetod används. Det är orimligt att kunderna ska behöva betala för samma elnät om och om igen, näten bör istället värderas enligt en linjär metod. Denna metod medför även förbättringar för elnätsbolagen då de behöver ligga ute med kapitalet under kortare tid än med en annuitetsmetod. Det sänker risken, gör det lättare att attrahera kapital till investeringar, sänker företagets kapitalkostnader och därmed även den motiverade nivån på kalkylräntan i prisregleringen, vilket i sin tur sänker priserna för kunderna.

Det är mycket beklagligt att trots att utredningen föreslog en nominell linjär metod samt att Energimarknadsinspektionen bör ges normgivningsbemyndigande att fastställa detaljer i regelverket, så blev resultatet en modell med real annuitet (raka motsatsen till nominell linjär) och inget normgivningsbemyndigande utan istället långdragna rättsprocesser.

En linjär modell skulle kräva uppgifter om ålder i näten, vilket innebär en viss administrativ kostnad. Uppgifter om merparten av dessa nät och tillhörande utrustning borde dock finnas att tillgå relativt lätt. Regleringen i detta avseende borde ge incitament för nätägarna att ta fram nödvändiga uppgifter genom att nät annars betraktas som helt avskrivna. Även om åldersbestämningen vore mer resurskrävande än så, så är det en engångskostnad som kunderna gärna tar, eftersom priserna på lång sikt ändå blir lägre, i och med att de med en linjär modell slipper betala för samma nät flera gånger.

Det är också av viktigt att konstatera att anslutningskostnader inte ska ingå i intäktsramen. Regeringen har i Prop 2012/13:85, avsnitt 7.2 tydligt redogjort för det principiellt felaktiga i att nätkunder betalar dubbelt för sina anslutningar genom både anslutningsavgifter och överföringsavgifter. Således ska de samlade intäkter som ett elnätsföretag får uppbära minskas med ett belopp som motsvarar anslutningsintäkterna i den utsträckning de härrör från anläggningar som ingår i kapitalbasen.

Lina Palm
Energidirektör SKGS

SKGS är den råvaruförädlade och energiintensiva industrin i Sverige, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet. Basindustrin står för en stor del av sysselsättningen i Sverige, ca 400 000 svenskar är direkt eller indirekt beroende av basindustrin för sin sysselsättning. Industriproduktionen finns framförallt ute i glesbygden, där inte så många andra arbetstillfällen ges. Runt fabrikerna finns nätverk av mindre företag för transporter, varor och servicetjänster vilket har stor betydelse för den lokala och regionala tillväxten. Basindustrins roll för Sveriges handelsbalans är betydande; den står en tredjedel av exportintäkterna eller 323 miljarder kronor för 2012. Möjligheten att kunna sälja sina varor till konkurrenskraftiga priser på världsmarknaden är nödvändig för svensk basindustri.